

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

talouskatsaus 2/2023

Teollisuuden kasvualat kannattelevat vaikeassa taloustilanteessa

+0,7

Arkijutustelussa kuulee usein käytettävän sanontaa ”kun tilanne pitkittyy, se mutkistuu”. Näin on käynyt Pohjois-Karjalan yrityksille, kun maailmanlaajuinen talousmoottori on hyytynyt tyhjäkäynnille. Tilastokeskuksen tuoreiden suhdannetietojen mukaan maakuntamme yrityssektorin kokonaisliikevaihto kasvoi tämän vuoden tammi-kesäkuussa vain 0,7 prosenttia. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto vielä kasvoi 4,6 %, mutta toisella neljänneksellä kasvu taittui laskuksi, liikevaihto pieneni 2,8 %.

Alavireen jatkumisesta kertoo sekin, että inflaatiotahdistakin jäätiin kaus vuoden ensimmäisellä puolikkaalla. Vielä viime vuoden lopulla liikevaihdon kehityksessä päästiin sentään inflaatiolukujen tasalle. Alkuvuodesta keskimääräinen inflaatiotahti lähenteli kahdeksaa prosenttia, mutta onneksi hintojen nousu on vuoden edetessä hidastunut.

Myös koko maan tasolla vuoden alkupuoliskolla tapahtui samanlainen käänne liikevaihdon kehityksessä: ensimmäisen neljänneksen kasvu (+5,3 %) kääntyi toisella neljänneksellä laskuksi (-3,3 %). Kokonaiskehityksessäkin valtakunnallinen liikevaihdon kasvuluku oli tällä kertaa täsmälleen sama kuin meillä: +0,7 %.

Haasteet näkyivät meillä erityisesti puun sahauksessa, jossa liikevaihto laski peräti 41,3 prosenttia. Lasku vei samalla pakkasella koko teollisuuden kehityksen.

Meillä tapahtui myös paljon myönteistä: useiden toimialojen liikevaihto kasvoi haasteista huolimatta ja henkilöstön määrä kasvoi kaikissa seutukunnissa.

Esimerkiksi teollisuudesta löytyi myös vahvoja kasvualoja: liikevaihto kasvoi kiviteollisuudessa 37,6 %, koneiden ja laitteiden valmistuksessa 24,4 % ja elintarviketeollisuudessa 10,9 %. Tilanteeseen nähden erinomaisella kurssilla olivat myös mm. kaivostoiminta (+22,5 %), metsätalous

ja puunkorjuu (+22,0 %), sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (+10,9 %).

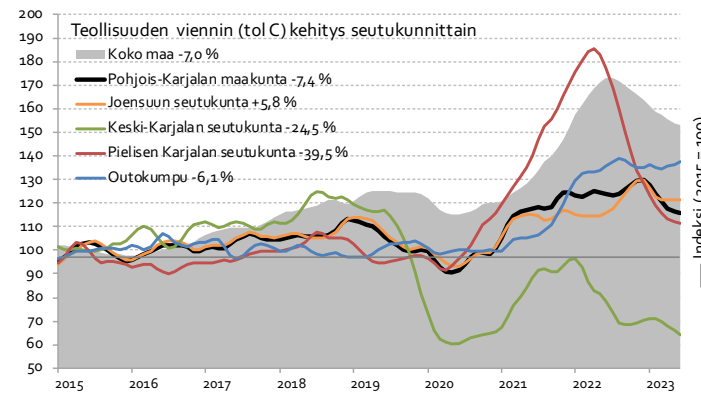
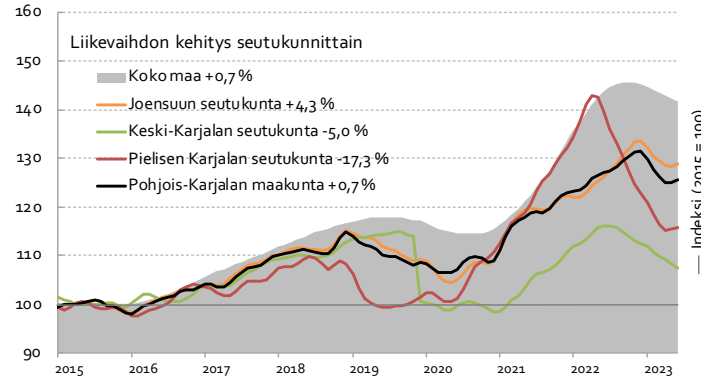
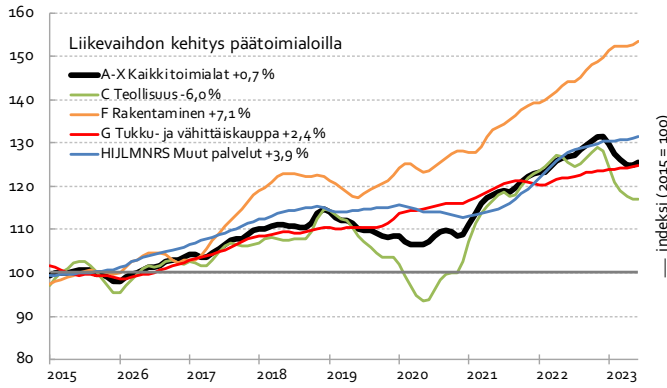
Toimialojen kehityksessä oli siis selviä eroja, vaikeudet eivät ulottuneet samassa mittakaavassa kaikille aloille. Toimintaympäristön keikahtamisesta huonompaan suuntaan kertoo kuitenkin se, että toinen vuosineljännes oli ensimmäistä huonompi lähes kaikilla toimialoilla.

Tulevaisuutta leimaavat edelleen vakavat huolet, ja taantumahan mahdollisuus hämmöittää edessä. Kansainvälinen talous odottaa edelleen käännettä parempaan eikä Ukrainan kriisiin ole näkyvissä ratkaisua. Kotimaassa rakentamisen näkymät ovat suorastaan synkät eikä valtion talousarviokaan ole tuomassa Pohjois-Karjalaan merkittäviä investointeja. Lisäksi kuntien talous näyttää ensi vuonna kääntyvän hyvin haasteelliseen asentoon.

Pohjoiskarjalaiset yritykset ja työntekijät ovat sitkeitä ja sopeutuvaisia. Osaamisemme ja tuotteidemme tarve ei ole kadonnut mihinkään. Nyt täytyy toimia tilanteen mukaan ja valmistautua tulevaan.

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2023 tiedot tarkentuvat vuoden 2024 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotisjakson muutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kehitys Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2022	1.-6.2023	1 000 €	%
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	15 660	21 544	5 884	37,6
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	232 708	289 581	56 873	24,4
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	25 113	30 753	5 641	22,5
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	92 494	112 839	20 344	22,0
Luovat alat (TEM)	8 448	10 245	1 796	21,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	69 157	76 719	7 561	10,9
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	133 965	148 539	14 574	10,9
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	71 381	78 368	6 988	9,8
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	576 603	631 406	54 803	9,5
Rakentaminen (TOL F)	419 270	449 067	29 797	7,1
Luovien alojen yritysryhmä	32 843	34 746	1 903	5,8
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	37 128	38 817	1 689	4,5
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	59 458	62 158	2 700	4,5
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	645 343	670 529	25 186	3,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	982 035	1 005 260	23 226	2,4
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	125 340	127 243	1 903	1,5
Kaikki toimialat A-X	3 931 302	3 958 378	27 076	0,7
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	149 903	150 738	834	0,6
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	180 481	180 601	119	0,1
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	222 017	219 528	-2 489	-1,1
Sähköteknisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	70 832	69 097	-1 735	-2,4
Jalostus (TOL BC+DF)	2 039 169	1 987 759	-51 411	-2,5
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energia (TOL BCD)	1 617 166	1 548 159	-69 007	-4,3
Teollisuus (TOL C)	1 455 620	1 368 999	-86 621	-6,0
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	62 070	53 043	-9 028	-14,5
Metsäbiotalous	551 745	443 305	-108 439	-19,7
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	278 369	163 465	-114 905	-41,3

Trendit-lehden tässä numerossa kerrotaan maakunnan talouden kehityksestä vuoden 2023 alkupuolikkaalla. Vertailuajankohtana on edellisen vuoden vastaava ajankohta. Seuraava julkaisu ilmestyy ensi keväänä. Julkaisu on luettavissa myös sähköisesti pohjois-karjala.fi/trendit.

Joensuun seutu positiivinen poikkeus maakunnassa

Maakunnan kasvu keskittyi vuoden ensimmäisellä puoliskolla Joensuun seutukuntaan, yritysten liikevaihdon kasvun ollessa 4,3 prosenttia. Alueen yritysten kokonaisliikevaihto tarkastelujaksolla oli lähes 3,3 miljardia euroa, jossa kasvua oli 135,7 miljoonaa.

Euromääräisesti liikevaihto kuitenkin supistui 362 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2022 jälkimmäiseen vuosipuoliskoon. Maakunnan tasolla kasvu pysähtyi, eikä Joensuun seutukaan yllä kasvullaan EKP:n kesäkuussa vuodelle 2023 esittämään keskimääräiseen 5,4 prosentin inflaatiotasoon.

Koneiden ja laitteiden valmistus ylsi 53,4 miljoonan euron kasvuun (25,6 %) ja oli myös euromääräisesti edellistä vuosipuoliskoa suurempi. Teollisuuden liikevaihdon kasvu jäi 20,7 miljoonaa euroon. Rakentamisen kasvu oli yllättäen 9,4 miljoonaa euroa teollisuuden kasvua suurempi.

Yli kymmenen prosentin ja yli kymmenen miljoonan euron kasvuun yltivät koneiden ja laitteiden valmistuksen lisäksi metsätalous ja puunkorjuu (24,3 % ja 14,4 milj. eur), sekä elintarviketeollisuus (11 % ja 12,2 milj. eur). Joensuun seutukunnan osuus Pohjois-Karjalan viennistä nousi kevääseen nähden viisi prosenttiyksikköä ollen 85 prosenttia.

Kvartaalitarkastelussa havaitaan useilla toimialoilla kymmenien prosenttiyksiköiden suhteellinen notkahdus ensimmäiseltä kvartaalilta toiselle kvartaalille. Toinen neljännes oli kaikilla toimialoilla edellistä heikompi.

Teollisuuden vienti kasvoi Joensuun seudulla toisella vuosipuoliskolla 5,8 %, mikä oli positiivinen poikkeus Pohjois-Karjalassa. Suurinta viennin kasvu oli metalliteollisuudessa (19,1 % ja 44,4 milj. euroa) ja vastaavasti supistuminen puutuote- ja huonekaluteollisuudessa (-15,9 % ja 10,9 milj.

euroa). Maakunnan tasolla vienti supistui 7,4 %, mikä oli lähellä valtakunnallista keskiarvoa (-7,0 %).

Tarkastelujaksolla teollisuuden työllisyyskehitys oli koko maakunnassa edellistä vuotta positiivisempaa. Joensuun seudulla kasvua oli 4,1 %. Kaupan ja rakentamisen osalta trendi oli puolestaan laskeva. Heinäkuussa työttömien työnhakijoiden määrä kasvoi valtakunnallisesti (+6 494) ja sama trendi oli nähtävissä myös Pohjois-Karjalassa (+426) Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan. Avoimien työpaikkojen määrä supistui 43 prosentilla edellisvuoden heinäkuuhun nähden. Lomautusten ja irtisanomisten määrä lisääntyi.

Alkuvuoden talouskehitykseen on edelleen vaikuttanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, lähes kahdeksan prosentin inflaatio, kohonneet tuotantokustannukset ja rahan hinnan nousu. Hidastuneesta korkojen noususta huolimatta markkinoilla on odottava tunnelma, joka vaikuttaa erityi-

+4,3

Joensuun seutukunta

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2022	1.-6.2023	1 000 €	%
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	28 876	38 045	9 169	31,8
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	208 666	262 084	53 417	25,6
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	59 262	73 691	14 430	24,3
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	55 620	62 349	6 729	12,1
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	111 226	123 436	12 210	11,0
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	524 487	574 670	50 184	9,6
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	58 875	64 296	5 421	9,2
Rakentaminen (TOL F)	372 105	402 226	30 121	8,1
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	118 984	127 953	8 969	7,5
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	27 520	29 398	1 878	6,8
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	539 428	569 866	30 438	5,6
Matkailu (TOL 2008)	20 997	22 066	1 070	5,1
Kaikki toimialat A-X	3 154 636	3 290 317	135 681	4,3
Jalostus (TOL BC+DF)	1 613 771	1 675 341	61 570	3,8
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 245 675	1 281 774	36 100	2,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	820 464	842 421	21 958	2,7
Teollisuus (TOL C)	1 096 884	1 117 579	20 695	1,9
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	119 500	121 722	2 222	1,9
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	139 523	139 058	-465	-0,3
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	207 438	204 040	-3 397	-1,6
Sähkötekniikan laitteiden valmistus (TOL 26-27)	67 986	66 057	-1 929	-2,8
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	53 055	45 468	-7 587	-14,3
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	123 637	85 163	-38 475	-31,1

Kasvu taittui laskuun Keski-Karjalassa

Keski-Karjalan seutukunnan yritysten liikevaihto supistui ensimmäisellä vuosipuoliskolla 14 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 jälkimmäiseen vuosipuoliskoon verrattuna supistuma oli yli 44 miljoonaa euroa. Positiivista kasvua nähtiin erityisesti metsätaloudessa ja puunkorjuussa, jossa kasvua 38,2 prosenttia eli yli viisi miljoonaa euroa. Myös koneiden ja laitteiden valmistuksessa yllettiin kolmen miljoonan euron kasvuun.

Liikevaihto supistui erityisesti teollisuuden ja liike-elämän palveluiden osalta, joista jälkimmäinen puolittui.

Myös vienti supistui 24,5 % eli 7,1 miljoonaa euroa. Viennin supistuminen kiihtyi hieman toisella neljänneksellä. Toisaalta verrattaessa vientiä vuoden 2022 jälkimmäiseen vuosipuoliskoon, niin kasvua oli 1,2 miljoonaa euroa.

-5,0

Kvartaalitarkastelussa havaitaan erityisesti metalliteollisuuden ja metallituotteiden valmistuksessa selvä notkahdus toisella kvartaalilla. Paria poikkeusta lukuun ottamatta toinen neljännes oli toimialoilla edellistä heikompi.

Kiinnostus alueen teolliseen tuotantoympäristöön on jatkunut vahvana ja merkittäviä teollisia investointeja on työn alla. Suksivalmistaja KSF Sportin määrätietoinen tuotekehitys on johtanut merkittävään sopimukseen sotilasliitto Naton kanssa, ja Biokympin tankkausaseman avajaisia vietettiin kesäkuun päätteeksi. Tohmajärvellä Sukkela Business Centerin kehittämistä on jatkettu.

Tomi Haring
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

sesti yksityiseen kysyntään. Yritysten maksuvaikkeuksien ja konkurssien määrä on lisääntynyt.

Alueen saavutettavuus on ollut esillä sekä lentoliikenteen että raideliikenteen osalta ja onneksi viime aikoina molemmissa on saavutettu positiivista edistystä. Uusia investointeja ja laajenevaa reittitarjontaa kuitenkin kaivataan kipeästi elinvoiman vahvistamiseksi. Energiaintensiiviset investoinnit kilpailevat kantaverkon kapasiteetin riittävydestä. Näillä investointipäätöksillä onkin erittäin merkittävä rooli, että kantaverkkoa vahvistetaan. Saattakaamme ne maakunnallisella yhteistyöllä maaliin.

Tomi Haring
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

Keski-Karjalan seutukunta

	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2022	1.-6.2023	1 000 €	%
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	13 198	18 234	5 036	38,2
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26–27, 28)	23 851	26 862	3 011	12,6
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	33 158	35 605	2 447	7,4
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	3 530	3 634	104	2,9
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	66 180	66 754	574	0,9
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	19 782	19 908	127	0,6
Rakentaminen (TOL F)	34 307	33 112	-1 196	-3,5
Kaikki toimialat A-X	278 258	264 214	-14 044	-5,0
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	4 202	3 867	-335	-8,0
Jalostus (TOL BC+DF)	126 274	111 884	-14 390	-11,4
Koko teollisuus (TOL BCD)	96 873	84 519	-12 354	-12,8
Teollisuus (TOL C)	92 684	79 622	-13 062	-14,1
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	6 323	5 283	-1 040	-16,4
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	47 700	39 312	-8 388	-17,6
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	163	122	-41	-25,1
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	20 603	9 919	-10 684	-51,9

Bomban hotellilaajennus siivittää uusia matkailupalvelusuunnitelmia

Viimeiset pari vuotta yritysten liikevaihdon kehitys on ollut erittäin myönteistä Nurmeksessa, vuositason liikevaihdon kasvu on ollut teollisuudessa parhaimmillaan jopa reilu 24 prosenttia ja kaikilla toimialoillakin yhteensä yli 10 prosenttia. Teollisuudessa vahva vire on realisoitunut yli 80 uutena teollisuustyöpaikkana viimeisten kahden vuoden aikana.

Vaikka alkuvuonna esimerkiksi metallija elintarviketeollisuuden tilanne on ollut hyvä, niin sahaustoimialan suhdannekuoppa vetäisee koko teollisuuden luvut alkuvuonna miinukselle (-15,8 %) edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kaikkien toimialojen liikevaihto pysyi vielä samalla tasolla kuin viime vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Puun hyvä kysyntätilanne on siivittänyt puunkorjuutoimialaa kasvuun. Nurmeksessa puunkorjuu on merkittävä toimiala, jossa on noin 200 työpaikkaa ja vuosittainen liikevaihto noin 30 miljoonaa euroa.

Bomban hotellilaajennuksen investointiutinen on alkuvuonna piristänyt elin-

keinoelämää. Se on pistänyt vauhtia yrityksiin erilaisten matkailu- ja oheispalvelujen suunnittelun muodossa. Alueella jo toimivat yritykset pohtivat oman liiketoiminnan laajentamista ja alueen ulkopuoliset palveluliiketoiminnan aloittamista täällä.

Matkailussa kesä oli onnistunut. Rekisteröityjä majoitusvuorokausia kertyi alkuvuonna lähes 13 000 yöpymistä enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Paikalliset tapahtumat ovat onnistuneet sesongin pidentämisessä elokuulle, ja tapahtumissa tehdään paikallisesti hyvää yhteistyötä yhdistämällä eri tapahtumia samaan ajankohtaan.

Tuleva suhdannekehitys vaikuttaa valitettavan mollivoittoiselta, eikä se voi olla vaikuttamatta paikallistason yritystoimintaan. Tämä näkyy Nurmeksessa muun muassa siten, että yritysten avoimet työpaikat ovat hieman vähentyneet viime vuoteen verrattu-

na. Palvelualoilla nähdään kuluttajien tarkempi eurojen käyttö, korkojen ja kustannusten nousun vuoksi saatetaan lykätä joitakin investointeja tuonnemmaksi. Toistaiseksi elinkeinoelämän tilanne on vielä hyvä, vaikka tulevaisuuden näkymät ovatkin sumuisat. Talouden noususuhdanne toivottavasti koittaa odotettua nopeammin.

+0,1

Minna Heikkinen
toimitusjohtaja
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

Pielisen Karjalan seutukunta	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2022	1.-6.2023	1 000 €	%
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	10 431	11 716	1 285	12,3
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	19 527	21 725	2 198	11,3
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	20 357	22 614	2 257	11,1
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	19 928	22 113	2 185	11,0
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	3 128	3 402	274	8,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	10 548	11 173	625	5,9
Rakentaminen (TOL F)	16 867	17 416	548	3,3
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	21 466	22 026	560	2,6
Muut palvelut (TOL HIJLMNRS)	57 915	59 087	1 172	2,0
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	94 647	95 449	802	0,8
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	11 620	11 128	-491	-4,2
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	1 507	1 248	-259	-17,2
Kaikki toimialat A-X	490 181	405 323	-84 858	-17,3
Jalostus (TOL BC+DF)	289 680	202 329	-87 351	-30,2
Koko teollisuus (TOL BCD)	271 457	185 199	-86 258	-31,8
Teollisuus (TOL C)	263 911	175 140	-88 771	-33,6
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	138 182	72 021	-66 160	-47,9

Sahanterän hammas suhdannekäyrässä

Viime huhtikuussa vuoden 2022 trendejä kirjoitettaessa oli tiedossa viimeisen kvartaalin huolestuttava negatiivinen kehitys, jolloin Lieksan teollisuuden kehitykseksi kirjattiin -17,0 prosenttia. Otsikoin kirjoitukseni silloin 'Tummat pilvet Lieksan yllä'. Vuoden 2023 ensimmäinen vuosipuolisko on ollut huomattavasti karumpi, kuin mitä huhtikuussa vielä arvioin.

Vuoden 2023 aikana yritysten liikevaihdon negatiivinen kehitys on kiihtynyt niin, että koko ensimmäisen vuosipuoliskon kaikkien toimialojen liikevaihdot ovat 25,6 prosenttia alemmalla tasolla kuin vastaavaan aikaan vuonna 2022. Teollisuudessa kehitys on ollut muita toimialoja negatiivisempaa liikevaihdon laskiessa 35,6 prosenttia.

Lisäksi liikevaihtojen negatiivinen kehitys kiihtyi vuoden edetessä, niin että vuoden toinen kvartaali on selvästi ensimmäistä heikompi.

Vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla yritysten liikevaihto kasvoi Lieksassa 18,4 prosenttia ja vuonna 2022 vastaavan ajankohdan kasvu oli 27,2 prosenttia. Vuoden 2023 aikana edellisvuosien erinomainen kehitys pyyhkiytyi kerralla pois, kun kaikkien toimialojen liikevaihto jäi alemmalle tasolle kuin vuonna 2021. Vuodesta 2018 alkaneen seurantani luvut osoittavat koko tarkastelujaksolla 17,7 prosentin kasvua, mutta reaalisesti on pysytty vuoden 2018 tasolla, koska inflaatio vuosina 2018–2023 on ollut 18,0 prosenttia.

Lieksan trenditiedoista ei saada yksittäisten toimialojen tietoja, mutta Pielisen Karjalan tasolta voidaan peilata Lieksan tilanteeseen. Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161) on menettänyt liikevaihtoaan 47,9 %, mistä selittyy valtaosa negatiivisesta kehityksestä. Tällä toimialalla lasku ei perustu pelkästään liiketoiminnan volyymin laskuun, vaan merkittävä osa selittyy myös maailmamarkkinahintojen pudotuksella.

Positiivistakin löytyy, sillä Pielisen Karjalan tasolta arvioiden elintarviketeollisuus (+11,0 %) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta (+5,9 %) ovat ylittäneet hyvään kehitykseen. Näissä luvuissa näkyy viitteitä Porokylän Leipomo Oy:n uuden ruisleipätuotantolaitoksen käynnistymisestä toukokuussa ja Pohjois-Karjalan Osuuskaupan uuden hotellin avautumisesta juhannuksena, mutta merkittävämmiin nämä investoinnit konkretisoituvat tulevaisuuden kehityksessä.

-25,6

Vaikka tulevaisuuden näkymät ovat tällä hetkellä usvaiset, on siitä huolimatta Lieksassa valmistumassa investointeja, jotka luovat uskoa tulevaan. Esimerkiksi Binderholz Nordic Oy investoi DIY-tehtaaseen ja pelletintilaitokseen ja Pielisen Bio Oy:n biokaasulaitos valmistuu tuotantoon vuoden 2024 alkupuolella.

Venäjä jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa, mikä heikentää yritysten toimintaympäristöä edelleen. Toisaalta Suomen liittyminen sotilasliitto Natoon voi parhaimmillaan vaikuttaa siten, että Itä-Suomen infraan panostetaan entistä voimakkaammin. Toki hallitusohjelmaan nämä toiveet eivät konkretisoituneet.

Inflaatiopaineet näyttävät pikkuhiljaa helpottavan, joten vuoden 2024 puolella voimme mahdollisesti nähdä jo laskevia korkoja. Kokonaisuudessaan talouden näkymät ovat tällä hetkellä Lieksassa negatiiviset.

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy LieKe

Kulttuurin unelmavuosi on tarjonnut tapahtumia ja työtä

Kulttuurin unelmavuosi on tavoittanut huomattavan määrän joensuulaisia. Syyskuun loppuun mennessä kaupungissa oli pidetty kaikkiaan 150 maksutonta unelmavuosihankkeen järjestämää kulttuuritapahtumaa ja -tilaisuutta, joihin osallistui lähes 130 000 henkilöä. Tapahtumat ovat työllistäneet yli 600 luovan alan toimijaa käänteisten kilpailutusten kautta.

- Unelmavuosi on tarjonnut meille paikallisille taiteilijoille hienosti tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa on ollut mahdollista tuoda esiin omaa osaamistaan, kuvataiteilija **Sanni-Maaria Puustinen** sanoo.

Idea unelmavuosien sarjasta Mikkelissä, Joensuussa, Lappeenrannassa, Kuopiossa ja Savonlinnassa syntyi muutama vuosi sitten, kun Itä-Suomen maakunnat hakivat yhdessä Saimaan aluetta Euroopan kulttuuripääkaupungiksi. Lähtökohtana on kulttuurin kuuluminen kaikille. Osallistavat ja yhteisölliset tapahtumat ovat unelmavuoden ydintä.

Joensuun kulttuurin unelmavuoden kokonaisbudjetti on 624 000 euroa, jonka rahoitus tulee pääosin Euroopan aluekehitysrahastosta Pohjois-Karjalan maakuntaliiton myöntämänä. Joensuun kaupungin osuus on 124 000 euroa. Joensuun kulttuuripalvelut on hankkeen vastuujärjestäjä, ja työ-

rukkasina ovat toimineet hankekoordinaattori **Anna Maria Kupiainen** ja projektipäällikkö **Anne Mujunen**.

- Tätä on ollut ilo tehdä ja nähdä ihmisten hymy kasvoilla tapahtumissa, Kupiainen ja Mujunen sanovat.

Tapahtumia on pidetty niin kantakaupungissa kuin pitäjissä. Suurimpia tapahtumia ovat olleet muun muassa Unelmavuoden avajaiset Botanian valopuistossa, Karjalan Kurmee ruokaa & kulttuuria -kaupunkifestivaali, Huipun juurella -liikeideakilpailu ja kaupungin-osakonsertit.

Kulttuuritupsahdukset eli konsertit, näyttelyt ja taidetyöpajat ja ooppera- ja elokuvaesitykset ovat olleet hankevuoden suola.

- Pyrimme jatkamaan hankkeessa lanseerattuja tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Samoin haluamme pitää yllä vuoden aikana syntyneitä verkostoa sekä esiintyjäpankkia, Joensuun kulttuurijohtaja **Katriina Leppänen** kertoo.

Loppuvuoden tapahtumia ovat mm. tohtori **Esa Saarisen** filosofinen tulevaisuuteen tähtäävä esitelmä paneelikeskusteluineen ja **Ilja Tepon** konsertti Carelia-salissa. Syyskauden ohjelmistoon voi tutustua osoitteessa www.unelmavuosi.fi.

+5,8 luovat alat

Päivitämme TRENDIT -lehden postituslistaa

Haluatko jatkossakin saada Pohjois-Karjalan
TRENDIT -talouskatsauksen postitettuna
kotiisi tai työpaikallasi?

Tilaa ilmainen TRENDIT-lehti verkkosivuiltamme:

pohjois-karjala.fi/trendit

Postitamme jatkossa ainoastaan verkkosivuiltamme
tilatut lehdet ja vanha lista poistuu käytöstä.

Jos olet aikaisemmin tilannut lehden verkkosivujemme
kautta, tilauksesi säilyy ennallaan, eikä sitä tarvitse
tilata uudelleen.

Lehti on luettavissa verkkosivuiltamme myös
sähköisenä.

Mukavia hetkiä lehden parissa nyt ja jatkossakin!

Elokuun majoitustilastoissa näkyy kansainvälisen matkailun kasvu

Pohjois-Karjalan kesän vilkkain kuukausi oli tänäkin vuonna heinäkuu.

- Majoitusmyynnissä tahkottiin ennätyssummia, kun heinäkuun lukemiksi kirjattiin ennätykselliset 4,9 miljoonaa euroa. Kävijämäärätkin kohosivat viisi prosenttia edellisvuodesta ja matkailijoiden yöpymisiä rekisteröitiin yhteensä 98 800, **VisitKarelia** tiedottaa.

Elokuussa kirjattiin 65 500 rekisteröityä yöpymistä, joka on saman verran kuin vuotta aiemmin. Luku ylittää kuitenkin koronaa edeltävän huippuvuoden 2019 tason.

- Kotimaan matkailun tasaantuessa kasvua on tullut kansainväliseltä puolelta. Ulkomaiset yöpymiset kasvoivat peräti 39 prosenttia. Kansainvälisiä matkailijoi- ta saapui eniten Saksasta, Virosta, Italiasta, Sveitsistä ja Ranskasta.

Myös elokuun majoitusmyynnissä kivuttiin ennätyslukemiin, 4,6 miljoonaa euroon (+402 000). Rekisteröity majoitusmyynti oli 3,6 miljoonaa euroa (+228 000) ja rekisteröimätön myynti tasan miljoonan (+174 000). Rekisteröity majoitusmyynti rikkoi viime vuoden ennätysten, mikä on myös kaikkien aikojen ennätys Pohjois-Karjalassa.

Rekisteröityjen yöpymisten määrä kasvoi elokuussa erityisesti Ylä-Karjalan alueella. Prosentuaalinen kasvu oli suurinta Kollilla (39,6 %) ja Pielisen seudulla (15,4 %). Kesän lopulla vapaa-ajan matkailijoiden vähetessä liikematkailijat alkavat täyttää hotelleja. Elokuussa business-matkailijoi- ta oli 15 600, joka on 11,8 % enemmän kuin edellisvuotena.

Markkinarako talvi- matkailussa

VisitKarelian mukaan maakunnan talvi- matkailutuotteet tulisi laittaa kuntoon,

sillä Lapin talvi alkaa olla loppuunmyyty ja eurooppalaisilta matkanjärjestäjiltä on tullut kyselyitä Pohjois-Karjalan palveluista.

- Meillä on selkeästi hyvä markkinarako houkutella asiakkaita kokemaan talven taikaa Itä-Suomeen, projektipäällikkö **Marianne Markkanen** kertoo.

Virkistysreitit kiinnostavat

Pohjois-Karjalan luontopolut, hoidetut ladut ja pyöräilyreitit vietiin hankkeen siivittämänä Outdoor Active -verkkoalustalle huhtikuussa. Tiedot kyseisellä alustalla olevista reiteistä koostetaan myös VisitKarelian Ulkoilureitit-nimiselle sivustolle.

- Ulkoilureitit-sivustollamme on ollut kävijöitä yhteensä 12 280. Sivusto on tois- taiseksi suomenkielinen, mutta kieliver- siot kannattaa ehdottomasti tehdä, jotta saadaan paras hyöty irti myös Outdoor Activen puolelta, jossa on selkeästi eniten käyttäjiä Keski-Euroopasta, Marianne Markkanen kertoo.

Outdoor Active -palvelussa maakunnan reiteistä tehdyt tiiserit ovat tavoittaneet huimat 475 000 silmäparia.

Markkasen mukaan sivustoilla kävijät etsivät eniten pitkiä reittejä. Katseluker- tojen perusteella suosituimpia reittejä ovat mm. Pogostan kierros, Susitaival, Karhunpolun maastopyöräreitti ja Jaama Trail.

- Ulkoilureittien helppo löydettävyys vas- taa kovassa nousussa olevaan omatoimi- seen luontomatkailuun. Niitä on myös helpompi markkinoida ja yhdistää osak- si muita matkailupalveluita.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Uudet investoinnit vauhdittaneet matkailun kasvua

Matkailun kasvu oli alkuvuonna yllättävänkin vahvaa Pohjois-Karjalassa. Majoitus- ja ravitsemistoiminta kasvoi lähes 11 prosenttia. Tämä on matkailu-uutisiin nähden yllättävänkin hyvä kasvu. Toki vertailuun käytetyissä vuoden 2022 luvuissa näkyi edelleen korona. Joka tapauksessa matkailusa ollaan pääsemässä takaisin hyvälle uralle.

Joensuun torin alueen, Kolin ja Bomban kehitysaskleet ovat selvästi lisänneet myös matkailua. Sen sijaan pienten, maakunnan matkailulle vahvan omaleimaisuuden antavien yritysten vaikeudet ovat sävyttäneet tätä vuotta. Monet erinomaiset ruokapaikat ja ohjelmopalveluyritykset ovat joko ilmoittaneet lopettavansa tai olevansa hankalassa tilanteessa.

+10,9

Samoin maakunnan matkailumarkkinoinnin epämääräinen tilanne harmittaa toimijoita. Toivottavasti tähän löydetään nopeasti toimiva ratkaisu. Mikäli maakunnan matkailua halutaan kehittää, katsetta on käännettävä entistä enemmän ulkomaille.

Vuoden mittaan myös saavutettavuus on keskusteluttanut matkailussa. Nyt näyttää jälleen valoisammalta, kun Joensuun ja Helsingin väliset lennot jatkuvat. Samoin Karjalan rataa uhannut katko Syrjäsalmen sillan rakentamisen takia on nyt vältetty. Toimivat liikenneyhteydet ovat ehdoton edellytys matkailun kehittämiseksi.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vastuu osaajapulasta on yhteinen

Palestiinalaislähtöinen Yosra Abu Deham löysi himoitun harjoittelupaikan ja toivoo voivansa jäädä Pohjois-Karjalaan. Hänen kaltaisistaan olisi pidettävä kiinni kynsin ja hampain.

Jordaniasta kotoisin oleva insinööriopiskelija **Yosra Abu Deham** jäisi mielellään Pohjois-Karjalaan, jos vain työpaikka löytyisi valmistumisen jälkeen.

- Joensuu on pieni kaupunki, mutta täynnä ihmisiä, joilla on suuri sydän. Myös veljeni asuu ja työskentelee täällä.

Abu Deham opiskelee tuotantotalouden insinööriksi Karelia-ammattikorkeakoulussa ja tekee parhaillaan lopputyötään teollisuusyhtiö Phillips-Medisizelle muovin laadunvalvonnasta. Harjoittelupaikka löytyi suhteellisen helposti Karelia-ammattikorkeakoulun yritys yhteistyön ja oman aktiivisen etsinnän kautta.

- Osana opintoja käymme paljon esimerkiksi rekrytointimessuilla, joiden kautta paikalliset yritykset tulevat tutuiksi, Abu Deham sanoo.

Phillips-Medisizella on ollut vuosien varrella yksittäisiä ulkomaalaisia harjoittelijoita. SAP-järjestelmäsovelluksista ja -tuotteista vastaavan tiimin päällikkö ja Abu Dehamin esihenkilö **Minna Kulmala** toteaa, että työvoimapula ei ole vielä näkynyt etenkin asiantuntijatehtävissä. Tulevaisuus näyttää kuitenkin epävarmalta.

- Muovialan osaajia on jatkuvasti vähemmän. Tulemme varmasti tarvitsemaan entistä enemmän kansainvälistä osaamista koko maakunnan elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi.

Juhlapuheet eivät ole muuttuneet teoiksi

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla on arvioinut, että Suomeen pitäisi tulla vuosittain 44 000 maahanmuuttajaa, jotta kaikki avoimet työpaikat saataisiin täytettyä. Tilastokeskuksen mukaan Suomeen muutti toissa vuonna noin 36 000 ihmistä.

Kansainvälisistä opiskelijoista olisi siis pidettävä kiinni kynsin ja hampain. Moni heistä haluaisikin jäädä, mutta työllistyminen on juhlapuheista huolimatta edelleen vaikeaa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntija **Mikko Räsänen** on seurannut kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä jo pitkään ja toteaa, että kauniista puheista huolimatta harjoittelu- ja työpaikat ovat edelleen kiven alla.

Suomessa paikkoja on lähtökohtaisestikin vähän, ja harjoittelun sopimisessa on aina mukana joko oppilaitos tai työvoimatoimisto.

- Monissa Euroopan maissa työntekijä ja työnantaja sopivat harjoittelusta keskenään, Räsänen sanoo.

- Se on malli, johon emme Suomessa toivo mentävän, sillä harjoittelut muistuttavat enemmän työsuhteita, jolloin harjoittelun etu jää pois, hän varoittaa.

Vastuuta ei Räsänen mielestä voi sysätä vain yksille hartioille. Yritykset tarvitsevat ulkomaalaisen työvoiman palkkaamiseen apua niin oppilaitoksilta kuin yhteiskunnaltakin. Lisäksi opiskelijoiden itsensäkin on oltava rohkeita ja aktiivisia harjoittelu- ja työpaikkojen etsimisessä.

Yhteisen kielen tärkeys

Kansainvälisen harjoittelijan ottaminen ei ole korkeamman tason tiedettä, vaan siihen liittyy aivan samanlaisia haasteita kuin kantasuomalaisiinkin. Perehdyttämisen tulee olla huolellisesti suunniteltu ja harjoittelijalla on oltava riittävästi mielekkäitä tehtäviä, jotka tukevat hänen oppimistaan.

- Lisäksi on tärkeää valita oikea ohjaaja ja varata ohjaukseen riittävästi aikaa. Kansainvälisen harjoittelijan kohdalla myös yhteinen kieli on tärkeä, toteaa Minna Kulmala.

Yosra Abu Deham on halunnut opetella suomen kielen, joten kielimuuri ei hänen kohdallaan ole ollut mikään merkittävä ongelma.

- Olen pyytänyt työkavereita alusta asti puhumaan minulle suomea. Englantia olemme käyttäneet lähinnä epäselvissä tilanteissa. Kommelluksilta on onneksi välttytty, ja olen saanut apua aina kun olen sitä tarvinnut.

- Kaiken kaikkiaan olen todella tyytyväinen harjoittelupaikkaani.

Yritykset ja osaajat yhteen

Jopa puolet Pohjois-Karjalan kansainvälisistä osaajista muuttaa parempien työmahdollisuuksien perässä muualle. Asia käy ilmi Itä-Suomessa alkavan, oppilaitosten yhteisen Talent Hub Eastern Finland -hankkeen selvityksestä.

Talent Hubille on myönnetty kuuden miljoonan euron rahoitus, jonka turvin se lähtee auttamaan yrityksiä ja kansainvälisiä opiskelijoita löytämään toisensa. Hankkeessa opiskelijoiden työelämätaitoja ja verkostoja aletaan rakentaa heti opintojen alussa.

Työnantajille hanke tarjoaa väyliä kohdata kansainvälisiä osaajia muun muassa työpaikkaohjaajakoulutuksen avulla. Hankepääällikkö **Päivi Vestala** kertoo, että mukaan on saatu jo useita kymmeniä työnantajaorganisaatioita.

- Heitä kaikkia kiinnostaa kansainvälisen työvoiman houkuttelu ja harjoittelupaikkojen tarjoaminen sekä henkilöstön kansainvälisen osaamisen kehittäminen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n asiantuntija Mikko Räsänen muistuttaa, että kansainvälisen opiskelijan palkkaaminen lisää yrityksen monimuotoisuutta ja tuo uusia näkökulmia, jotka edistävät kilpailukykyä.

- Pitäisi muistaa se, että yritys ei palkkaa pelkkää työntekijää vaan koko hänen verkostonsa. Ja kansainvälisellä osaajalla se voi tuoda mukanaan aivan uudenlaisia ratkaisuja.

Annika Lius
Viestintä Liuska

Kansainväliset opiskelijat Pohjois-Karjalassa

Karelia-ammattikorkeakoulu: elokuussa 2023 yhteensä 48 kansainvälistä vaihto-opiskelijaa ja 370 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa. Opiskelijoita muun muassa Saksasta, Venäjältä, Bangladeshista, Intiasta ja Vietnamista. Suosituimmat tutkinnot Industrial Management, Information and Communication Technology ja International Business.

Itä-Suomen yliopisto: vuonna 2022 Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksella oli yhteensä 690 kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa ja 636 vaihto-opiskelijaa. Opiskelijoita muun muassa Venäjältä, Pakistanista, Kiinasta ja Bangladeshista sekä Saksasta, Ranskasta ja Espanjasta. Suosituimmat alat olivat tietojenkäsittely ja tietoliikenne, luonnontieteet sekä maa- ja metsätaloustieteet.

Riveria: 1 132 opiskelijaa, joiden kansalaisuus muu kuin Suomi. Opiskelijoita muun muassa Venäjältä, Myanmarista, Ukrainasta, Thaimaasta ja Syyriasta. Eniten opiskelijoita sosiaali- ja terveysalan, puhtauspalvelualan, ravintola- ja catering-alan sekä kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnoissa.

Maakunnan TKI-toimijoiden yhteistyö tiivistynyt ja vahvistunut

Maailman melskeiden synnyttämä epävarma taloustilanne ei ole syönyt pohjoiskarjalaisten organisaatioiden halua investoida tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, paljastuu maakuntaliiton syyskuussa toteuttamassa innovaatiokyselyssä.

- Tässä on eletty vaikeita aikoja ja silti TKI-toiminnan asema on säilynyt ja itse asiassa siihen on panostettu jopa enemmän. Vain kymmenen prosenttia kyselyyn vastanneista kertoi, että TKI-toimijoiden yhteistyö on heikentynyt viimeisen kahden vuoden aikana. Tämä kertoo siitä, että uuden tiedon tuottamisen hyödyt nähdään merkittävänä menestystekijänä, kertoo elinkeino- ja innovaatioasiantuntija **Maarit Siitonen** maakuntaliitosta.

Innovaatiokyselyyn vastasi 70 organisaatiota, joista erikokoisia yrityksiä oli 44 kappaletta. Muut vastaajat toimivat kunnissa, kuntien yhtiöissä, tutkimuslaitoksissa ja koulutusorganisaatioissa.

Puolet vastanneista yrityksistä toimii teollisuudessa. Neljä yritystä viidestä määritteli TKI-toimintansa laaduksi tuote- ja palvelukehityksen. Perustutkimusta teki 7 % yrityksistä ja soveltavaa tutkimusta 19 %. Oman organisaation toiminnan kehittämistä kertoi toteuttavansa 67 % yrityksistä.

- TKI-toiminnan motiivit voivat olla hyvin erilaisia. Yritysten vastauksissa korostui olemassa olevien tuotteiden tai palveluiden kehittäminen sekä liiketoiminnan kasvattaminen. Tutkimus- ja koulutussektorin tavoitteissa puolestaan erottuivat selvästi tietopohjan ja osaamisen kehittyminen. Kuntasektorin tärkeimmäksi tavoitteeksi nousi verkostoyhteistyön tiivistäminen.

Siitosen mukaan vastauksissa näkyy muun muassa se, että TKI-toimijat osaavat hyödyntää lukuisia tarjolla olevia rahoituskanavia. Myös verkostoitumisen merkitys on ymmärretty, sillä yritykset ja tutkimuslaitokset ovat tiivistäneet yhteistyötään entisestään.

- Vertaisoppiminen, kollegiaalinen oppiminen ja avoin tiedon jakaminen ovat innovaatiotoiminnan ydintä. Yhteispeliä ja roolituksen merkitystä ei voi liikaa korostaa, sillä niin saadaan tuloksia.

Kyselyn yhtenä teemana oli TKI-toimintaan liittyvät osaamistarpeet. Parannettavaa on innovaatioiden kaupallistamisessa. Yllättäen 60 prosenttia suuryrityksistäkin kaipasi tässä uutta osaamista. Suuryritysten lähivuosien osaamistarve liittyy vahvasti myös kestävyys- ja ilmastoasioihin (80 %). Mikro- ja pk-yritysten vaikeudet alkavat, kun puhutaan digitalisaatio-osaamisesta – suurin osa vastaajista kertoi tarvitsevänsä tässä parannusta lähivuosina.

- Yritykset kertoivat hankkivansa uutta osaamista rekrytoimalla, kouluttamalla olemassa olevaa henkilöstöä ja toimimalla yhteistyökumppaneiden kanssa. Minusta oli hämmäntävää, miten vähälle arvolle osaamisen vahvistamiseen liittyvä yhteistyö jää oppilaitosten kanssa. Siinä löytyy kehittämisen paikka, Siitonen toteaa.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Metsän ja valon ympärille kestäviä innovaatioita

Joensuussa panostetaan metsäbiotalouden ja fotonikan innovaatiotyöhön ja kansainväliseen kasvuun TKI- ja yritysysteistyöllä. Vetureina ovat Forest Joensuu ja Photonics Joensuu -verkostot.

- Yhteistyön tavoitteena on saada yhä enemmän yrityksiä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan pariin. Joensuun osaaminen on maailman kärkeä sekä fotonikan että metsäbiotalouden tutkimuksessa ja tuotekehityksessä. Korkeakoulujen tutkimustyö tulee kytkeä entistä tehokkaammin osaksi yritysten syntyä ja kasvua. Tutkimuslähtöisissä tuotteissa ja palveluissa sekä uusille markkinoille laajentumisessa on paljon potentiaalia, kertoo Business Joensuun palvelujohtaja **Pauliina Pikkujämsä**.

- Forest Joensuu ja Photonics Joensuu ovat verkostomme yhteisiä brändejä, joiden kautta voimme viestiä painopistealojen vahvuuksista myös kansallisesti ja kansainvälisesti, Pikkujämsä jatkaa.

Joensuu on maailmanlaajuisesti merkittävä metsäbiotalouden osaamiskeskittymä, ja yksi Euroopan fotonikkaosaamisen kärkikaupungeista. Molemmilla aloilla luodaan ratkaisuja, joita tarvitaan esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutusten hillinnässä ja niihin sopeutumisessa. Kaupungin kunnianhimoiset hiilineutraalisuustavoitteet tukevat myös fotonikan ja metsäbiotalouden osaamisen kehittämistä.

- Kaupungit ovat omalta osaltaan ratkaisemassa kestävyyskriisiä. Uusien teknologioiden omaksuminen uudistaa kaupungin elinkeinoelämää ja vaikuttaa positiivisesti myös paikallisyhteisöön, kertoo Joensuun kaupungin kansliapäällikkö **Jenni Jokela**.

- Tätä työtä tehdään ennen kaikkea yrityksiä varten. Haluamme tarjota yrityksille hyvän toiminta- ja kasvu ympäristön, jossa on tiivis yhdessä tekemisen henki. Uskomme, että verkostoyhteistyö kannustaa myös investointeihin ja houkuttelee uusia yrityksiä sijoittumaan alueelle.

Joensuu on osa valtakunnallista Innokaupungit-verkosta, johon kuuluu 16 suomalaista yliopisto- ja yliopistokeskuskaupunkia. Kaupungit ovat solmineet valtion kanssa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittämisen aiesopimuksen vuosille 2021–2027. Käytännön toimenpiteitä toteuttavat tällä hetkellä Business Joensuun johdolla Itä-Suomen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu, Luonnonvarakeskus sekä Joensuun kaupunki.

Toimenpiteet rahoitetaan EU:n, valtion ja kaupungin myöntämän hankerahoituksen kautta. Pohjois-Karjalassa aluerahoittajia ovat myös Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Pohjois-Karjalan ELY-keskus.

Metsätalouden murros on alkanut

Suhdannetiedot keväältä 2023 ovat koruton-ta kertomaa yleisestä taloustilanteesta, mikä näkyy myös metsätaloudessa. Metsätalouden aloja kuvaavista luvuista ainoastaan metsätalouden ja puunkorjuun liikevaihdot kasvoivat. Tämä johtuu ennen muuta energiapuun jatkuvasta tarpeesta, mikä nostaa myös hintoja.

Muut metsätalouden luvut ovat vahvasti laskussa. Rakennusalan valtakunnallinen notkahdus näkyy Pohjois-Karjalassa puutavaran valmistuksen sekä puun sahauksen, höyläyksen ja kyllästyksen huomattavan suurena laskuna. Harmillista on myös metsäbiotalouden kevään aikana kiihtynyt lasku, sillä se tarkoittaa takapakkia myös metsien ei-puuaineisten hyödykkeiden ja palvelujen kehittämisessä.

Miksi metsäbiotalouden lasku on erityisesti harmillista? Nyt käynnissä olevaa energiamurrosta seuraa metsätalouden murros. Itse asiassa metsätalouden murros on jo alkanut. Se ei tarkoita puuntuotannon lopettamista vaan sen mahdollistamista yhdessä muiden metsänkäyttömuotojen kanssa.

Metsätalouden murroksessa metsänomistajille on pystyttävä tarjoamaan tukea erilaisiin tapoihin saada tuloa metsistään. Metsänomistaja päättää, mitä haluaa painottaa ja minkälaisen paletin itselleen kokoaa – onko se sitten puuntuotantoa tai tulojen saamista metsän tai sen osan vuokraamisesta matkailuyritykselle, marjastusfirmalle tai muille luonnonantimien hyödyntäjälle. Metsänomistajalla tulisi olla mahdollisuus saada tuloja myös hiilensidonnasta ja -varastoinnista sekä monimuotoisuuden ylläpitämisestä.

Tässä vaiheessa valmiita malleja ei ole. Vaatii miettimistä, miten korvataan vaikkapa se, että uhanalainen hyönteinen tai kasvi säilyy metsässä. Metsäbiotalous ja sen kokonaisvaltainen kehittäminen on vastaus tähän haasteeseen – on parempi olla edelläkävijä ja ratkaisujen tarjoaja kuin osa ongelmaa. Edelläkävijä voi tehdä uutta, kestävää liiketoimintaa.

Metsäbiotalouteen kuuluu myös ilmastokestävän metsänhoidon ja -talouden periaatteiden todellinen jalkauttaminen käytäntöön, mikä mahdollistaa osaltaan metsien eri käyttömuotojen yhteensovittamisen. Jalostusasteen nostaminen pitää viedä juhlapuheista käytännöksi ja laajentaa se puumateriaalin lisäksi muihin metsästä saataviin aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin ja palveluihin.

Ratkaisuja tuottava metsäbiotalous tulee varmasti näkymään taloustilastojen nousevana trendinä, jos siinä onnistumme. Tämän vuoksi nyt näkyvä metsäbiotalouslukujen lasku on harmillinen, koska se kertoo siitä, että nojaamme vielä hyvin vahvasti perinteiseen metsätalouteen.

Toivottavasti maakuntamme metsäalan osaaminen ja kehittymisen tahto näkyvät innovatiivisina ja tuottavina ratkaisuina seuraavissa tilastoissa.

Sari Koivula

*metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

-41,3 puun sahaus
-19,7 metsäbiotalous
+22,0 metsätalous

Viherpesulla ei pötki pitkälle – koulutukset tarjoavat ilmastotietoa pk-yrityksille

Pohjois-Karjalan pk-yritykset ovat päässeet perehtymään ilmastasioihin pintaa syvemmältä syksyn aikana järjestetyissä koulutuksissa. Neljän maksuttoman koulutuksen sarja käynnistyi syyskuussa ja vielä on jäljellä yksi, jossa käsitellään ilmastotoimista viestimistä ja ilmastokestävyttä osana yrityksen brändiä.

Koulutukset on järjestänyt maakuntaliiton Ilmastokestävä Pohjois-Karjala -hanke, jonka tavoitteena on luoda kunnille ja yrityksille toimintatapoja, jotka tukevat kasvihuonepäästöjen vähentämistä ja ekologista kestävyttä. Koulutusten lisäksi hanke tarjoaa yrityksille asiantuntijatukea yrityksen lähtötilanteen selvittämiseen ja päästövähennyspolun laatimiseen.

- Ilmastotoimia tekevät yritykset ovat suunnannäyttäjiä muille eikä tekojen vaikuttavuus riipu yrityksen koosta. Pienempikin yrityksen esimerkki voi innoittaa ja tarjota konkreettisen esimerkin muille. Ilmastotyön ja vastuullisuuden edistäminen pk-yrityksissä voi olla myös avain kilpailukykyyn, kustannussäästöihin ja innovaatioon, sanoo projektipäällikkö **Eetu Ahlberg**.

Viimeinen koulutus pidetään keskiviikkona 8.11. kello 14–15.30 Joensuun Tiedepuistolla ja etäyhteydellä. Tilaisuuden tarkemat tiedot voi hakea tapahtumakalenterista kirjoittamalla etusivun hakukenttään ”Ilmastokestävä”. Myös ilmoittautuminen tapahtuu tapahtumakalenterin kautta.

- Julkaisemme jokaisesta koulutuksesta tallenteen talven aikana, Ahlberg kertoo.

Ilmastokestävä Pohjois-Karjala -hankkeelle on myönnetty Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja valtion rahoitusta 82 206 euroa. Hanketta rahoitetaan osana Euroopan unionin koronapandemian johdosta toteuttamia toimia.

Kaupan, liike-elämän palveluiden ja elintarvikealan luvut heikentyivät vuoden edetessä

Kaupan liikevaihto kasvoi Pohjois-Karjalassa vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä 3,7 prosenttia, mutta toisella neljänneksellä kasvu hidastui 1,2 prosenttiin. Tammi-kesäkuun kasvuksi summautunut 2,4 % riitti siihen, että kaupan kuuden kuukauden liikevaihto ylitti miljardin euron rajan – ensimmäistä kertaa vuoden alkupuoliskon myynnillä.

Koko maan tasolla kaupan alalla tapahtui myös selkeää käänne, ensimmäisen neljänneksen 2,8 % kasvu kääntyi 1,0 % liikevaihdon laskuksi. Valtakunnallisten lukujen osalta kehitys on eriteltävissä liikevaihdon ja hintojen muutoksista puhdistetun myynnin muutoksiksi. Puolivuosikkaan tasolla liikevaihdon kasvusi muodostui 0,8 %, myynnin määrä sen sijaan pieneni 1,4 %. Erityisen selvästi ero liikevaihdon ja volyymin kehityksen välillä näkyi hintojen nousun myötä elintarvikkeiden vähittäiskaupassa: liikevaihto kasvoi 8,1 %, mutta myynti pieneni 4,5 %.

Kuluttajien luottamus on kohentunut vuoden takaisesta, mutta on edelleen normaalia matalammalla varsinkin kestokulutustavaroiden ennakoitun rahan käytön osalta.

Tilanteen heikentyminen vuoden etene-
misen myötä näkyi myös elintarviketeollisuudessa. Puolen vuoden kohtuullisen 10,9 % kasvun taustalla oli vahva ensimmäinen vuosineljännes (18,0 %). Huh-
ti-kesäkuussa kasvuvauhti oli enää vain

noin neljäsosa tuosta (+4,8 %).

Liike-elämän palvelujen liikevaihto kasvoi alkuvuonna vain 0,6 % prosenttia. Tälläkin toimialalla kehitys heikkeni haasteellisen tilanteen pitkittymisen myötä (Q1: +3,0 %, Q2: -1,6 %).

Kiinteistöala sinnitteli

Kiinteistöalan liikevaihto kasvoi kohtuulliset 9,8 %. Tilanne heikentyi toisella neljänneksellä, mutta monista muista toimialoista poiketen vain hieman (Q1: 10,4 %, Q2: 9,2 %). Alan kasvuprosentit maakunnassa olivat samankaltaisia kuin koko maan tasolla.

Rakentamisen vaikeudet alkoivat näkyä

Rakentamisen liikevaihdon tammi-kesäkuun kasvu (+7,1 %) muodostui jopa yllättävänkin vahvasta ensimmäisestä neljänneksestä (+11,3 %) ja jo alan tilanteen heikentymistä indikoineesta toisesta neljänneksestä (+4,0 %). Kustannusten nousun myötä rakentamisen liikevaihdon ja volyymin kehitykset ovat eriytyneet, mistä kertoo sekin, että alan henkilöstömäärä laski tammi-kesäkuussa 2,8 %. Koko maan tasolla rakentamisen liikevaihtokin kääntyi alkuvuonna laskuun (-1,4 %).

Vaikka rakentamisen hiipuminen oli jo näkyvissä, vielä selvästi vaikeampia aikoja on luvassa. Kuluvaan vuoden al-

kupuoliskolla maakunnassa nimittäin myönnettiin vain noin 400 uutta rakennuslupaa, kun lupien määrä edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana oli päälle 600 ja vuonna 2021 peräti 900.

Kuluvaan vuoden tammi-elokuun aikana konkurssseja pantiin maakunnassa rakentamisen saralla vireille kaikkiaan yhdeksän. Tämä on hieman enemmän kuin koronavuosina, mutta ei poikkea pidemmän aikavälin keskiarvosta.

Edelleenkin maakunnassa rakennetaan ja uusia hankkeita on myös vireillä. Käynnissä olevia rakennushankkeita ovat mm. GTK Mintecin investoinnit sekä sote- ja pelastusasema Outokummussa, Niinivaaran vesitornin rakentaminen sekä keskussairaalan peruskorjaus ja laajennus Joensuussa ja Lieksan biokaasulaitos. Tulevaisuuden hankkeita ovat mm. Syrjäsalmen silta Kiteellä ja Mehtimäen uimahalli sekä Kukkilinnun perhepuisto Joensuussa.

Lisäksi vireillä on useita merkittäviä biotalousinvestointeja eri puolilla maakuntaa. Valitettavasti hallituksen investointipaketin hankkeita ei Pohjois-Karjalaan saatu – hankkeet olisivat olleet tärkeitä niin suhdanteiden tasaajina kuin myös infrastruktuurin vahvistajina.

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

+2,4 tukku ja vähittäiskauppa
+0,6 liike-elämän palvelut
+9,8 kiinteistöala
+10,9 elintarviketeollisuus
+7,1 rakentaminen

Yritysten turnauskestävyyttä kysytään tulevana talvena

Joensuun seudun paikallisten kehittämissyhtiöiden alueilla talouden alamäki näkyi kovimman kautta Outokummussa, jossa teollisuuden liikevaihto laski vuoden ensimmäisellä puolikkaalla 14,6 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

- Euroina tämä tarkoittaa 20,7 miljoonan liikevaihtotason laskua kuudessa kuukaudessa. Tosin tämä oli odotettavissa, sillä Outokummun teollisuusyrityksissä on oltu aika lailla kapasiteetin huipputasoinla edeltävät vuodet, kertoo toimitusjohtaja **Juuso Hieta** Outokummun seudun teollisuuskylä Oy:stä.

Liperissä alkuvuoden hyvä kehitys hidastui juhannusta kohti mentäessä.

- Teollisuuden liikevaihto kasvoi ensimmäisellä kvartaalilla yli 20 prosenttia, mutta sitten alkoi lasku. Kokonaisuutena teollisuustuotannon ensimmäinen vuosipuolisko toi kuitenkin mukavan 1,5 prosentin kasvun eli noin miljoona euroa, summaa Liperitek Oy:n toimitusjohtaja **Mika Hyttinen**.

Kaikki toimialat huomioiden Liperin yritysten liikevaihto kasvoi vielä mukavammin, yhteensä 6,1 prosenttia (10,4 miljoonaa euroa) vuoden ensimmäisellä puolikkaalla.

Kontiolahdella teollisuuden liikevaihto kehittyi suotuisasti – kasvua 7,6 prosenttia eli 7,3 miljoonaa euroa. Liikevaihto seurasi siis kutakuinkin inflaatiota.

- Yleisesti teollisuuden tilauskanta on tarkastelujaksolla vielä pysynyt vahvana huolimatta yleisestä suhdanteesta. Muutamat alueen kärkiyritykset ovat kertoneet ennätysellisestä vuodesta. Valmistuneet investoinnit tuotantotilojen ja tuotannon kehittämiseen sekä automatisointiin ovat edesauttaneet kasvua, kertoo Kontionloikka Oy:n vt. toimitusjohtaja **Jarkko Peiponen**.

Teollisuus kannattelikin Kontiolahden yritysten liikevaihtoa, sillä kaikkien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihdon kasvu oli 4,2 prosenttia (n. 8 miljoonaa euroa). Erityisesti palvelusektori hytyi.

Outokummun osalta on saatavilla toimialoista ainoastaan teollisuuden luvut, joten koko yrityskentän kehitys ei ole tiedossa.

Isoja rakennushankkeita Outokummussa

Taantuma on kurittanut rakennusalaa ympäri maan. Outokummussa vasarat ovat paukkuneet elvyttävästi julkisen rakentamisen ansiosta.

- Meillä on viimeisen parin vuoden sisällä toteutettu ja parasta aikaa toteutumassa yli 100 miljoonan euron arvosta rakentamiseen ja tuotannonlaajennuksiin liittyviä investointihankkeita. Tästä peräti noin 70 prosenttia toteutetaan julkisen sektorin tai julkisten omistajien ns. konserniyhteisöjen toimesta. Se on paljon Outokummun kokoiselle paikkakunnalle, Juuso Hieta kertoo.

Liperissä ja Kontiolahdella on hiljaisempaa.

- Rakennusalan yritysten tilauskannat ovat laskussa. Koko vuoden rakennuslupatilastot ovat alhaisella tasolla, vaikka tälle vuodelle saatiin uusia ja hyvillä sijainneilla olevia tontteja tarjolle. Vuoden 2023 kuluessa alueellamme on aloitettu kaksi merkittävää yritysinvestointia, toinen teolliseen liiketoimintaan ja toinen hyvinvointiyritysrintamalle. Uusia rakennushankkeita on joitakin suunnitteilla, toteutusvaiheessa investointeja on tällä hetkellä varsin vähän, Mika Hyttinen toteaa.

- Suunniteltuja rakennushankkeita on lykätty, mikä johtuu myös rahoittajien varovaisesta suhtautumisesta. Muutamissa jo käynnistetyissä rakennushankkeissa on ollut ongelmia rakennuttajan ajauduttua konkurssiin tai muihin talousvaikeuksiin. Alueella toimivissa rakennusalan yrityksissä on koettu taloushaasteita ja konkurssreja jo ennen tätä vuotta, Jarkko Peiponen kertoo.

Vähän apuja luvassa valtiolta

Maan hallitusohjelma ei Itä-Suomelle paljon luvannut ja Euro-alueen talouskasvun ennustetaan olevan verkaista vähintään vuoden loppuun, joten toimitusjohtajien ei auta kuin luottaa yritysten resilienssiin.

Mika Hyttinen ja Jarkko Peiponen näkevät vahvuutena alueidensa monipuolisen yrityskentän. Liperiläisyriyksille puskuria luovat toistaiseksi varsin hyvät tilauskannat, ja Kontiolahdella muovi- ja metalliteollisuuden vire on säilynyt. Juuso Hiedan odotukset ovat huolestuneemmat.

- Jos maakuntalentöjen jatkuminen näyttäytyy meille ainoana valonpilkahduksena, niin eihän se kyllä hyvältä näytä. Käytän eräästä sarjasta tuttua vertausta "winter is coming!". Ja lisäksi vielä, että se tulee aika nopeasti.

Sami Tolvanen
viestintäpäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Teknolomiteollisuus jatkoi kasvu-uralla, mutta näkymät heikentyvät

Metalliteollisuudessa koneiden ja laitteiden valmistus kasvoi vuoden 2023 alkupuoliskolla vielä mukavat 24,4 prosenttia eli 56 miljoonaa euroa edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Huomionarvoista kuitenkin on, että toisen kvartaalin liikevaihdon kasvuluvut olivat selkeästi alkuvuotta pienemmät.

Toimialan yrityksillä on ollut hyvä tilauskanta, mutta käännettä kohti heikompia aikoja on ennakoitu jo jonkin aikaa. Markkinatilanteen heikkeneminen koko euroalueella, korkotasoa, inflaatio sekä ajoittaiset komponenttien sekä raaka-aineiden saatavuusvaikeudet vaikuttavat toimialan näkymiin.

Koko metalliteollisuuden osalta liikevaihdon kasvu vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä oli 14,1

prosenttia ja toisella neljänneksellä 5,5 prosenttia vuotta aiemmasta. Joensuun seutukunnan lisäksi kehitystrendi oli samanlainen myös Keski-Karjalassa ja Pielisen Karjalassa. Metalliteollisuuden viennin kasvu ylsi vielä lähes 47 miljoonaan euroon, mikä on n 19 % verrattuna vuoden takaiseen seurantajaksoon. Tätä voidaan pitää hyvänä lukuna, koska samaan aikaan koko maassa metalliteollisuuden viennin kehitys kääntyi negatiiviseksi (-1,0 %) edellisvuoteen.

Vahvasti Joensuun seudulle keskittyneessä muovituotteiden valmistuksessa liikevaihdon kasvu on hidastunut selkeästi edellisten vuosien tahdista. Kasvulukema vuoden 2022 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna oli 1,5 %, eli noin 1,5 miljoonaa euroa. Liikevaihto supistui vuoden toisen kvartaalin aikana

noin 16 % alkuvuoteen verrattuna. Myös vienti supistui lähes 2,2 miljoonalla eurolla (-3,0 %) vuoden 2022 tilanteesta.

Tietojenkäsittelypalveluissa liikevaihdon kasvu tuli 4,5 % edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä liikevaihto kasvoi 2,3 prosenttia ja toisella neljänneksellä 7,4 prosenttia vuotta aiemmasta. Sähköteknisten laitteiden valmistuksessa liikevaihto oli 69 miljoonaa (-2,4 %).

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+1,5 muovi
+9,5 metalli

Kivi- ja kaivannaisalalla kasvu jatkuu ja vienti vetää

Kiven leikkaamisen ja muotoilun toimialan liikevaihdossa jatkui vahva kehitystrendi. Liikevaihto kasvoi 5,8 miljoonaa euroa eli lähes 38 % vuoden 2022 alkupuoliskoon verrattuna. Tulikiven ja NunnaUunin liiketoiminnot ovat siis edelleen vahvistuneet merkittävästi ja tuotteille on kova kysyntä. Kasvu tuli vahvasti vuoden 2023 ensimmäisen kvartaalin aikana, kun taas toisen kvartaalin luvut olivat selkeästi pienemmät.

Kokonaisuutena kiven leikkaamisen ja muotoilun toimialan vienti kasvoi 4,7 miljoonaa euroa eli peräti 48 % edellisen vuoden tilanteesta. Toimialoittain vertailuna tämä on kovin kasvuvauhti koko maakunnassa. Tulikivi Oy on varaavien tulisijojen markkinajohtaja maailmassa. Sen liikevaihdon kasvu on jatkunut tänä vuonna ja erityisesti viennin osuus on merkittävä.

Kaivostoiminta ja louhinta kasvoivat niin ikään huomattavasti. Liikevaihdon kasvu tuli vuoden 2022 tilanteeseen verrattuna 5,6 miljoonaa euroa (23 %). Pampalon kultakaivoksella Ilomantsissa opeointi sujuu hyvin ja tuotantoa on pystytty nostamaan voimakkaasti. Endo-mines Finland ilmoitti syksyllä merkittävistä löydöksis-

tä malminetsinnässä Karjalan kultalinjalla Kuittilassa. Kyseessä on korkein kultapitoisuus mitä kultalinjalta on toistaiseksi löydetty, mikä luo uskoa liiketoiminnan kehittämiseen pidemmällä aikajänteellä.

GTK Mintecin uudistukset etenevät aikataulussa Outokummussa, uudet toimisto- ja laboratoriotilat saadaan käyttöön kevättalvella. Samaan aikaan kaivannaisalaan liittyvää arvoverkostotoimintaa viedään eteenpäin vahvasti Business Joensuun ja GTK:n yhteisellä hankkeella. Juuri vauhtiin päässyt Outokumpu Mining Hub- hanke tiivistää sivukivien ja rikastushiekan teemoihin liittyvän toimijaverkoston yhteistyötä. Tavoitteena on muodostaa yritysten sekä julkisten toimijoiden klusteri, joka tuottaa ratkaisuja kaivannaisalan jätteenongelmiin.

Maarit Siitonen

*elinkeino- ja innovaatioasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto*

+37,6

Vienti notkahti, metallissa edelleen kovaa kasvua

Metsäteollisuuden vaikeudet vetivät Pohjois-Karjalan koko teollisuuden viennin alkuvuodesta pakkasen puolelle (-7,4 %). Erityisesti sahateollisuuden tuotteiden kysyntä oli erittäin vaikea ja tilanne vaan vaikeutui kesää kohti mentäessä. Uusien rakennushankkeiden vähäisyys näkyi vahvasti.

Maakunnan sisällä sahateollisuuden heikot ajat näkyivät erityisesti Pielisen Karjalan viennin rajuna pudotuksena.

Vaikka luvut ovat vaisuja, oli Pohjois-Karjalan kehitys lähes yhtä hyvä kuin koko maassa. Tämä on pieni yllätys, sillä meillä metsäteollisuuden osuus on suhteellisen iso viennistä. Maakunnan vienti seisoo vahvasti kahdella jalalla, puisella ja metallisella. Va-loa toikin metalliteollisuus, jossa kasvu

oli yllättävänkin vahvaa maailmantalouden vaikeuksiin nähden. Metalliteollisuuden osuus maakunnan viennistä on jo 45 prosenttia.

Toinen ilonaihe oli kiviteollisuus, jossa positiivisena näkyi energiakriisin vaikutus esimerkiksi vuolukiviunien kysynnälle. Pitkään hyvässä vauhdissa ollut muoviala sen sijaan taipui jo hieman.

Maailmantalouden ja Suomen talouden haasteet näkyvät nyt maakunnan teollisuuden vientiluvuissa. Maakunnan taloutta kannattelee entistä enemmän kotimarkkinoiden kysyntä.

Jarno Turunen
yhteyspäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	1.-6.2022	1.-6.2023	1 000 €	%
237 Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely	9 725	14 394	4 669	48,0
24-30+33 Metalliteollisuus	243 046	290 038	46 992	19,3
25 Metallituotteiden valmistus	78 063	78 006	-57	-0,1
222 Muovituotteiden valmistus	76 443	74 215	-2 228	-2,9
C Teollisuus	696 532	645 230	-51 302	-7,4
16+310 Puutuote- ja huonekaluteollisuus	160 345	97 314	-63 031	-39,3
161 Puun sahaus, höyläys ja kyllästys	136 500	79 328	-57 172	-41,9

Yhdessä kehittämään kilpailuetua

Olemme eläneet viime vuodet enemmän tai vähemmän poikkeusoloissa. Vaikka sota Euroopassa ja talouskehitys huolestuttavat, on hyvä muistaa, että historian saatossa ovat sodat loppuneet aina rauhaan ja taloudellista taantumaa on aina seurannut noususuhdanne.

Kilpailukykyinen toimintaympäristö tuo kyvyn osallistua. Tämä ei enää riitä vaan Pohjois-Karjalan yrityksiin on saatava lisää kilpailuetuja eli kykyä voittaa. Kestävän kilpailuedun luomisessa tärkeitä toiminnan osa-alueita ovat muun muassa vastuullisuus ja vihersiirtymä, digitaalisuus, tekoäly, datatalous, robotiikka sekä nyt ja aina ajankohtaiset ennakointi, varautuminen ja uudistuminen.

Syyskuussa julkaistussa kauppakamarikyselyssä 25 % pk -yrityksistä oli saanut uusia liiketoimintamahdollisuuksia panostamalla entistä enemmän vastuullisuuteen ja kestäväan kehitykseen. Kannattava kasvu ja kansainvälistyminen edellyttävät uusia näkökulmia palveluihin ja tuotteisiin. Nopeasti muuttuva maailmantilanne luo tarvetta jatkuvaan yritystoiminnan strategiseen uudistamiseen. Pohjois-Karjalan yritykset ovat olleet

ketteriä, kun muutoksen tuulet ovat olleet myrskyisiä. Nyt kehitys yrityksissä on enenevässä määrin polarisoitunut. Osa Pohjois-Karjalan yrityksistä jopa hyötyy Venäjän kaupan romahduttamisesta ja vallitsevasta tilanteesta maailmalla. Korkojen nousu taas kurittaa rakentamista, teollisuutta ja kauppaa.

Pienen maakunnan on pidettävä erityistä huolta koulutuksesta ja osaamisesta sekä innovaatiokyvykkyydestä. Riveriassa, Karelian ammattikorkeakoulussa ja Itä-Suomen yliopistossa opintonsa suorittaneet ovat arvostettuja Pohjois-Karjalan työelämässä. Pohjois-Karjala tarjoaa valmistuneille monenlaisia uramahdollisuuksia. Osaavan työvoiman saatavuus on jatkossakin turvattava ja koulutusta on suunnattava vieläkin enemmän työelämän tarpeita vastaavaksi. Koulutuksen työelämälähtöisyyttä on pystytävä muuttamaan mm. keventämällä koulutuksen kansallista sääntelyä opilaitosten nopeamman reagointikyvyn mahdollistamiseksi.

Kauppakamarin lokakuussa julkaistun talouskyselyn mukaan valtakunnallisesti 69 prosenttia ja Pohjois-Karjalassa 73,5 prosenttia kyselyyn vas-

tanneista yrityksistä arvioi paikallisen sopimisen laajentamisen vauhdittavan työllisyyden ja tuottavuuden kasvua. Maakunnassamme 38,7 prosenttia vastanneista arvioi uudistusten lisäävän lisätyöntekijöiden palkkaamista yrityksessä seuraavan viiden vuoden aikana. Joustavat työmarkkinat lisäävät työvoiman saatavuutta ja tuottavuutta sekä innovatiivisuutta. Tulemme varmasti näkemään aivan uudenlaisen työkuulttuurin muutoksen, joka johtaa täysin uudentyypiseen itenäiseen ajatteluun ja työskentelyyn. Tekoäly on tuonut jo vajaan vuoden sisällä vallankumouksellista edistystä työelämään. Vihersiirtymä muuttaa maailmaa jo vauhdilla.

Pohjois-Karjalan talous vaatii yritysten investointeja. Niihin liittyvän infrastruktuurin on oltava kunnossa, samoin osaamisen kehittämisen opilaitoksissa. Pohjois-Karjalan elinvoima on myös koko Suomen turvallisuuden kannalta tärkeää. Tähän meidän tulee yhdessä panostaa.

Antti Toivanen
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

Yritysten odotuksissa myönteisiä palautumisen merkkejä

Syyskuussa julkaistu pk-yritysbarometri kertoi, että pienten ja keski suurten yritysten odotukset ovat parantuneet viime keväästä. Energiakriisin ja Ukrainan sodan vaikutusten tasaantuminen ovat palauttaneet odotukset lähelle vuoden takaista tasoa poikkeuksellisen negatiivisen kevään jälkeen.

Odotukset pysyvät silti negatiivisina. Talouden tilan odotetaan lievästi heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Pk-yritykset arvioivat vähentävänsä investointejaan merkittävästi.

Poikkeukselliset kuluneet vuodet ja talouden nykytilanteen epävarmuus vaikuttavat suoraan yrittäjien näkymiin lähiajan suhdannekehityksessä. Silti yritysten suhdanneodotuksia ja investointiaikeita kuvaavat saldoluvut muuttuivat syksyllä hieman kevättä myönteisemmiksi. Keväällä ne olivat voimakkaan negatiiviset. Tosin hieman yli puolet pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän samana kuin keväällä.

Ilahduttavaa on, että Pohjois-Karjalan pk-yrittäjien suhdannenäkymät ovat hieman kokonaan keskiarvoa positiivisemmat.

Pk-yritykset arvioivat vähentävänsä investointejaan merkittävästi lähiaikoina. Kaikilla päätoimialoilla on enemmän investointejaan vähentäviä yrityksiä kuin lisääviä. Toisaalta esimerkiksi odotukset liikevaihdosta ja vakavaraisuudesta ovat parantuneet.

Pohjoiskarjalaiset pk-yritykset arvioivat keskimääräistä positiivisemmaksi työllisyyden, liikevaihdon, investointien arvon ja innovaa-

tioiden kehityksen. Lisäksi alueemme pk-yritykset pyrkivät pitämään nykyisestä henkilöstöstään kiinni.

16 prosenttia maakunnan pk-yrityksistä aikoo lisätä henkilökunnan määrää. Sen sijaan yli kymmenes odottaa henkilöstönsä määrän vähentyvän. Suurin joukko, 71 prosenttia, aikoo kuitenkin säilyttää nykyisen henkilöstömääränsä.

Positiivista on myös pitkään kestäneen kasvuhakuisuuden laskun ainakin hetkellinen pysähtyminen. Kasvuhakuisten yritysten osuus kasvoi selkeästi vuoden takaiseen barometriin verrattuna. Tuotantokustannusten, kuten raaka-aineiden hintojen, nousuodotukset ovat vähentyneet vuodentakaisesta tilanteesta. Samalla myyntituotteiden ja -palvelujen hinnoitteluvaran kasvu on hieman hidastunut.

Yritysten omassa tuotannossaan käyttämien välituotteiden, kuten osien ja raaka-aineiden, hintojen odotetaan nousevan lähes puolitoista kertaa nopeammin kuin lopputuotehintojen. Ero tuotantokustannusten ja yritysten myymien lopputuotteiden hintojen välillä on silti kaventumassa.

Hintojen nousunopeuden taittuminen näkyy kuluttajahintojen lisäksi myös pk-yritysten kustannuksissa. Pahin inflaatio vaikuttaa siis olevan rauhoittumassa, mikä on positiivinen uutinen niin kuluttajille kuin yrityksille.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuvat:

Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Petteri Lehikoinen kansi, Eetu Ahlberg
s. 2-3, 16, 17, 22-23, Jarno Artika s. 4-5,
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa s. 6, Joensuun
kaupunki s. 8-9, VisitKarelia s. 10-11, Annika
Lius s. 13, Sami Tolvanen s. 14, Lev Karavanov
s. 15, Tovari s. 18, pixabay.com s. 21

Painatus: Grano

Painosmäärä: 1 000 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa